

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

DÍLČÍ VÝZKUM ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ VESNICE VILÉMOV U RUPRECHTOVA

(okr. Vyškov)

DAGMAR ŠAUROVÁ, Historické museum města Slavkova

R. 1973 jsme se vrátili k výzkumu zaniklé středověké vesnice Vilémov na úpatí Dražanské vysočiny, opodál hájenky Maliná. Lokalita se nachází v lesní trati Na prostředních, zvané též Na barvíčku podle tamní vegetace anebo Krchůvek podle mohylovitých vyvýšenin, kterými jsou — jak se při výzkumu ukázalo — překryty destrukce zaniklých stavení. Upozornil nás na ni univ. prof. MUDr. Ervín Černý, rodák ze sousedního Podomí, který také předběžně zaměřil všech 22 destrukcí i s jejich předpokládaným příslušenstvím.

V předchozích letech jsme odkryli půdorys tříprostorového stavení, označený v plánu E. Černého č. 1. Východní zasypaná část se silným zdívem překrývala rotundovitý sklep, v západní části jsme zjistili dílenský objekt s podkovovitou, mírně zahlobenou pecí, která byla zaplněna amorfním železem a železnou struskou. Obě části domu dělila od sebe vstupní chodbička.

Odkrytá pec je prvním typem svého druhu na našem území a mohou být vzneseny pochybnosti, zda jde skutečně o pec železářskou a ne pouze běžnou pec kuchyňskou. Bylo proto záměrem pokračujícího výzkumu především zjištění, jakých pecí se používalo v ostatních staveních středověkého Vilémova.

Zvolili jsme k odkryvu destrukci, označenou v plánu E. Černého č. 14. Jevila rozměry přibližně 6×7 metrů a vystupovala z terénu zřetelnou, obdélnou, ale nepravidelnou, na západním rohu vzhůru protaženou vyvýšeninou, v níž jsme podle znalostí z jiných lokalit předpokládali destrukci pece.

Odkryv však ukázal, že objekt č. 14 je zcela bez pece. Jeho kamenné zdivo o síle 100 a 120 cm je oboustranně lícováno a kubatura z destrukce dovoluje představu, že bylo vysoké asi 180 cm. Pod destrukcí uvnitř objektu byla hlinitopísčítá podlaha. Její okraj měří na straně SV 290 cm, SZ 335 cm, JV 300 cm a JZ 250 cm. Vyzdívání bylo provedeno na hlinu, která je dnes světlehnědé barvy a zřejmě byla kvalitní, protože zachovalé zdivo je dodnes velmi pevné. Nebylo zjištěno žádné přerušení zdiva pro vchod do místnosti, což znamená, že zůstal nad úroveň zachovalosti čili, že do místnosti se zvenku sestupovalo. Nálezová situace však neukázala s jaké výšky.

Vzhledem k malým rozměrům odkrytého půdorysu soudíme, že byl pouhým hospodářským příslušenstvím jedné usedlosti o více objektech. Podle etnografických analogií lze soudit na špýchar.

Na základě dosavadních nálezů keramiky datujeme trvání Vilémova předběžně od pol. 13. do 15. stol. Keramiky je však poměrně málo a zcela chybějí jiné nálezy. Protože v destrukcích se nejvíce stopy po požáru a rychlém opuštění sídel, jaké známe z jiných lokalit, předpokládáme, že k zániku Vilémova došlo po postupném a záměrném vysídlení, kdy obyvatelé vzali vše užitečné a potřebné s sebou.

Teilgrabung der mittelalterlichen Dorfwüstung Vilémov bei Ruprechtov (Bez. Vyškov). Im Jahre 1973 erneuerten wir die Grabung, wo wir vor Jahren den Grundriss eines dreiräumigen Baues mit rotundenartigem Keller und einem Werkstattobjekt abdeckten, in dem wir einen Eisenverhüttungssofen feststellten, vorläufig den ersten dieses Types auf unserem Gebiet. Im Jahre 1973 deckten wir den Grundriss eines einräumigen Baues von kleineren Ausmassen, aber mit starkem Steingemäuer ab. Er hatte keine Feuerstätte, und daher nehmen wir an, dass es sich um einen selbständig stehenden Speicher handelt, der ein Bestandteil der Ansiedlung mit einigen Objekten war.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ VESNICE BOHUŠKY, OBEC RAŠOVICE

(okr. Vyškov)

DAGMAR ŠAUROVÁ, Historické museum města Slavkova

V blízkosti Rašovic mezi hájenkami Vrčavou a nedávno zbořenou Mušenicí je polní trať, zvaná Bousky. Tento název je pozůstatkem jména středověké vesnice Bohušice—Bohušky, o které jsou vedeny záznamy v Zemských deskách brněnských od r. 1358, a to převážně ve spojitosti s Konůvkami.

Zjišťovací výzkum však prokázal, že vesnice se rozkládala nikoli přímo ve jmenované trati, nýbrž o něco západněji, na protilehlém zvýšeném břehu potoka. V těchto místech jsme provedli již v minulých letech povrchový sběr, kterým byl získán střepový materiál, příznačný pro období od konce 13. do počátku 15. století a typologicky téměř shodný s keramikou z Konůvek.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTE1-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné